

Rêbera dê û bavan

“Tu mîna min dibînî?”

Agahdarî li ser lîstikên bijîşkî /
doktorî ya zarokan





“Ew dibe?”

Dê û bavan bi rêz!

Binêrin an çêtir nêhrin? Li ser xeberdin an li wek we nedîd hereket bikin? Heker ez li ser vê yekê xebardim, dibe ez çalakiya / hereketa zayendî (hîsa seksê) ya zarokê xwe zide bikim? Çawa başe ku ez hereket bikim?

Lîstikên doktorî gelek caran di navbera dê û bavan de nekîfxwaşî çêdike. Keç û kurikên di nav imrên çar û şeş salandane, wan listikan dileyizin, ku bo bedene xwe baştir nazbikin.

Lîstina doktorî di pêşdibistanê û dibistanê de perçek cinsî û zayendî ya zarokane. Eleqa hinek zarokan zêde ye, ya hineka jî kêmtir e. Mirov ji zayînde / bûyinida, tişteki cinsî û zayende. Pêşveçûna psîksexuel jî weki pêşveçûna fizîkî, kognîtîf / zihnî, hîs û civakî girînge.

Mijar ev e, zemanê fêrbûnê, hîmbûna li dunya nehirî, têgihîştina reşik nixkirin û têkiliyên di nav mirovan de. Tenduristîya cinsî, li gorî Rêxistina tenduristiyê ya Cîhana, tenduristîya bi gelemperî, tendurustî û kalîteya jiyânê ve girêdayî ye.

(Dina xwe bide: WHO 2011: <https://bit.ly/2eFR1ki>)

Em dixwazin ku hûn şîroveya gelemperî ya pêşveçûna zayendî ya zarokan nasbikin û li ser listikê doktorî çend tavsîye nîşanê we xin.

Cins / zayandî-dostane mezinkin

Armanca zayendiya zarokan, alîye devra nine. Hindire xweda û temamiye. Ji bo vê ji cinsiyeta mezinan cudî ye. Eleqa keç û xortan, li ser laşên wan bi xweye û miraçdarin ka ku zarokên din jî wek wan tînan xuyan. Di rola-lîstikan de, ya dê-bav-zarok an jî dema lîstika doktorî îmkana tikiî çikirin, fikir pêşveçûnkirin, ji bo kifa xwe xebitin dibînin. Zidetir îmkana cinsî xwe û ye din nazkin dibînin.

Dema ku keç û kurikan dizanin ku pirsên wan derbarê wan cinsî û cinsiyeta fîzîkî de neheq be, an jî bo mezinên neheq in, ew rêyên din digerin ku çî hizdikin bikin. Di rewşeke xirab de, hestiyariya wan zarok dikeve mîna tiştê xirab û cinsî / zayandî tiştê wek şermê dibînin. Û ew wana, dixê wî halî ku miroven din xeta wan derbas dibin û kedmêjiya cinsî li ser wan dikin, ji ber ku ewna nizanin û çî qedexê dikin û ew çawa dikarin li ser cinsiyetê biaxivin.

Bi cins / zayandî-dostane mezinkirin, keç û xortan dikarin sînorên xwe û rêzdarên xwe yê din hîn bikin û rêzgirtî bikin. Di zêdebûna çalakiya cinsî ya zarokan de rast nîne.

Rênîşan!



Çarçeva çikirina lîstikên doktorî

Di navbera sê û çar salan de, keç û zarok, dizanin ku yekî zêdetir cînsîyet hene. Gelek dest pê dikin ku eleqa xwe bi cînsê re çidikin û bi wê re bisekinin. Di vê helwestê de, bo wan cînsî din nazkirin û xwe nazkirin ji bo wan pir muhime. Ev bi gelek pirsan li ser laş û pêşveçûna mirovan û di lîstikên doktor de têne çêkirin. Di rola-lîstik, keç û kurikan de bedenên hevdu lêkolîn dikin û hewldanên wekhevî û cudahî di nav cînsan de naz dikin. Lîstika doktorî, pir caran di nav hevalan tê leyistin û kêman bi birayên xwe re tê çêkirin.

Zarokên ku bi hev re dîleyîzin lazime ku nav wan de, ye mezin du salan mezintir nabe. Rewşa pêşveçûna her zarokek biryarê ye. Zarokên mezin û mirovên mezin lazime ku tev listikenên wan nebein.

Rênîşan!

Zarok bi taybetî di halekî ecêbî dene û nikarin wî hêlî kontrol bikin. Hin caran hûn zehmet dibînin ku sînorên mirovan din nas bikin û binêrin. Ew ne sivike e ku ji gelek keç û kurikan re ji bo sînorên xwe nas bikin û gorî wî bi zarokên din re biaxivin. Ji bo vê yekê qaîdên zela û mezinên ku zarok bikaribên wan re biaxivin û bi wan re bin lazimin.

Ger zaroka we dizane ku di lîstikê de çî destûr e û çî destûr nîne, hûn dikarin bibêjin ku. Û lazime ku zarok bizanibin ku hûn bi vekirî wan re dipeyivin, bi wî halî hûn ê çarçoveyê ewlehiyê bo zarokê we çikin. Ji bo vê dema ku zarokên we qaîdekî bişkinên, ewna dikarin ji wera biaxivin.

Qaîdeyên

Her zarokê bi xwe biryarê dide ku kê dixwaze ki re bijîşkî / doktorî bilîze!

Kesek, nikare tiştekî tixe vekirineke bedene zarokê din!

Ne zarok nikare ye din bişîne!

Zarokên mezin û mirovên
mezin di lîstikên nikari
bleyzin!

Her zarok di derbarê laşê xwe
de bêje û biryar dide ku li kudera
bedena wî dest be li dayin!

Lîstik bi dilxwazî ye.
Her zarok dikare her dem
ji lîstikê derkeve!

Di lîstikê de mezintrî tune ye.
Her kes xwedî wekhevî heye!

Ne qedexekirina û
bêdeng tune ye!

Dema şikestinên sînorê sakîn bimînên

Di lîstikên keşfkirina bedena de, dema ku sînor tê şikestin, pir caran ev xemgîniyê dide dê û bavên û ew nizanin ka çi û çawa bikin. Heker pir zorbe jî lazime ku mirov sakîn bimîne. Hîskirina gelek xemgî an neheqiyek mezin di rewşê de feyde nake. Hîsa zîde, zarokan ditirsine û ji bo rewşê ne başe.

Zarokên jî dixwazin hîsên xwe û tecrûbeyên ne rind xwe nîşan bikin û ba dêûbavên xwe re, xwe rihet hîs bikin.

Qaîdên lîstika dokrorî de, dîsa behsa rêbazên lîstikê bikin û li ser bisekinin ku ew pir girîng e ku her zarok di dema lîstikê de baş e.

Rênîşan!

Li pira bèn xeberdin

Îhtiyaca zarokên dê û bavên her tiştî dizane ne hewce ne. Lê ew dixwazin dêûbav ku derdora wan bin ku ji bo fikrên xwe, serbest bijne dêûbav xwe û li cihekê ku her mijarê li ser jiyana xwe dêûbav re vedike.

Hûn dêûbav, dikarin pirsên li ser zayendî zarokên xwe bipirsin, ji bo ku bedena xwe muhîm bibînin, fêr bibin ku ji xwe û kesekî din re haydar bikin, ku fêr bikin ku ev cudahiyê nav wan heye û ku bikaribin li ser pirsgerîkên cinsî dipeyivin. Ji ber vê yekê hûn parastina zaroka xwe ji destkarîya zayendî dikarin bikin.



**Gelek caran ew zehmet e ku ji bi xwe li ser wê mijarê xeberdî.
Wan demada pirtûkên zarokan dikarin alîkarî bikin:**

Fagerström, G./Hansson, G.: *Peter, Ida und Minimum*. Ravensburg 1987.

PETZE-Institut für Gewaltprävention gGmbH (Hrsg.): *Echte Schätze! Die Starke-Sachen-Kiste für Kinder*. Köln 2012.

Von der Gathen, Katharina/Kuhl, Anke: *Klär mich auf! 101 echte Kinderfragen rund um ein aufregendes Thema*. Leipzig 2014.

Zartbitter e.V. (Hrsg.): *Wir können was, was ihr nicht könnt*. Köln 2009.

Zartbitter e.V. (Hrsg.): *Sina und Tim*. Köln 2017.

Şop

Nivîskar: Dr. Nadine Schicha, AJS NRW

Şirovekirin: Susanne Philipp, AJS NRW

Wergêr: Harun Kocataş

Xetkirî: Daniel Althausen

Dizaynkirin: www.jf-gestaltung.de

1. Çapkirin, Köln 1/2019



**Arbeitsgemeinschaft
Kinder- und Jugendschutz (AJS)
Nordrhein-Westfalen e.V.**

Poststraße 15–23, 50676 Köln

Tel 0221.921392-0

info@mail.ajs.nrw.de

www.ajs.nrw.de

Ministerium für Kinder, Familie,
Flüchtlinge und Integration
des Landes Nordrhein-Westfalen

